

Motståndskraft – en rapport om rasism i nordöstra Göteborg

2022-11-08

Rapporten är finansierad av Socialstyrelsen.

Sammanfattning

Rapporten har sammanställt upplevelser kring rasism från ungdomar i nordöstra Göteborg. Utifrån den mångfald som existerar i denna stadsdel har fokus för undersökningen varit att utforska förekomsten av olika typer av rasism.

Rapporten indikerar att många ungdomar inte vet vart de ska vända sig när de blir utsatta för rasism. Mötet med ungdomarna har visat att de har en bristande kunskap om rasism och vad den kan ta för uttryck. Samtidigt har rapporten bekräftat antagandet att ungdomar i nordöstra Göteborg utsätts för rasism och att detta ofta sker i skolan.

Med rapporten vill vi synliggöra ungdomarnas upplevelser av rasism samt peka på att kunskapsnivån om hur man anmäler är låg; över hälften av ungdomarna har aldrig hört talas om Antidiskrimineringsbyrån. Rapporten ger även förslag på hur de problem som kartläggningen synliggör kan mötas.

Rapporten är skriven av Sara Abbas, ung ledare samt projektledarna Faduma Ali, Somo Saad Ali och Mirjam Haj Younes.

Innehåll

1	Inledning	4
2	Bakgrund.....	4
3	Metod.....	5
3.1	Referensgrupp.....	5
3.2	Segregation och områdesbeskrivning.....	6
4	Syfte.....	7
5	Centrala begrepp	7
5.1	Ras	7
5.2	Hudfärg och vithet	8
5.3	Rasism	8
5.4	Etnicitet.....	9
5.5	Diskriminering.....	9
6	Resultat	10
7	Analys.....	13
8	Slutdiskussion	13
9	Källhänvisning	17
10	Bilaga 1 Enkäten	18

1 Inledning

Motståndskraft mot rasism är ett antirasistiskt projekt som drivs av verksamheten Unga Mötesplatser, Socialförvaltningen Nordost. Projektet kom till på grund av att de som arbetar på de unga mötesplatserna dagligen mötte ungdomar som utsätts för rasism, ungdomarna som inte visste vart de kunde vända sig. Ungdomarnas utsatthet gjorde att projektet skapades.

Projektet Motståndskraft mot rasism har tre projektledare, Mirjam Haj Younes, Somo Saad Ali och Faduma Ali. Det har även en referensgrupp bestående av 10 ungdomar i åldrarna 14–19 år och tre unga ledare. Projektet som vänder sig till ungdomar i nordöstra Göteborg, började hösten 2021 och pågår i tre år. Det har fått i uppdrag av socialförvaltningen Nordost att skapa en metod för att stärka och rusta ungdomar i deras kamp mot rasism. Innan metoden tas fram behöver projektet undersöka vad ungdomar i nordost saknar när det kommer till stöd i frågor som rör rasism, den här rapporten är en viktig del av det arbetet.

2 Bakgrund

Vi som arbetar inom fritidssektorn i nordöstra Göteborg möter dagligen ungdomar som har erfarenhet av att utsättas för diskriminering och rasism. I samtal med unga i Angered blir det tydligt att många ser arbetet för att minska rasism och diskriminering som en fråga som behöver ökad prioritering.

Ungdomars möte med övriga Göteborg är ofta präglad av fördomar och fientlighet mot deras etnicitet eller religion, vilket ger stora konsekvenser för de unga vad gäller exempelvis hälsa, självkänsla, känsla av trygghet och delaktighet i samhället. Vi ser även att situationen begränsar deras rörelsemönster i staden; då risken för att utsättas för rasism upplevs större utanför Angered väljer många att stanna i sitt närområde.

För åttonde året i rad visade Friendsrapporten från 2021 att etnicitet är den vanligaste orsaken till att barn och unga trakasseras i skolan. Skolan har ett viktigt uppdrag i att arbeta mot främlingsfientlighet, diskriminering och intolerans – men även vi som möter unga på deras fria tid är en viktig aktör som kan bidra till det arbetet, tillsammans med de unga.

Göteborgs Stad har för första gången tagit fram en plan för insatser mot rasism. Planen baseras på den lägesbild som framkom i rapporten "Från dolt till

synligt” (2019) som visar att rasism förekommer inom stadens kommunala verksamheter, vilket begränsar och hindrar vissa människor att uppnå lika möjligheter som resten av samhället. I rapporten framkommer skolan som den tydligaste arenan, vilket visar att unga är särskilt utsatta för rasism. I planen från 2020 framgår det att för att kunna sätta in rätt insatser för att ytterligare stärka arbetet mot rasism är det viktigt att skapa en djupare förståelse för den specifika rasism och diskriminering som invånare möter.

Ett av målen i Göteborgs Stads plan mot rasism är att staden ska “Utreda förutsättningarna för att utveckla och använda metoder för insamling av underlag och uppföljning utifrån fler variabler.”

Med denna rapport gör projekt Motståndskraft mot rasism det som planen mot rasism förespråkar. Vi har genom en enkät samlat in ungdomarnas erfarenheter och analyserat deras svar med hjälp av våra unga ledare och sakkunniga inom socialförvaltningen Nordost. Motståndskraft mot rasisms avsikt med rapporten är att få en överblick av den rasism som ungdomar utsätts för att ge unga handlingsberedskap när de utsätts för rasism.

3 Metod

3.1 Referensgrupp

Barnkonventionen som sedan 2020 är lagstadgad fastställer att barn och unga har rätt till inflytande och delaktighet i frågor som berör dem. Ungdomar har därmed haft en stor roll i projektet. Motståndskraft mot rasism har under våren 2022 haft en referensgrupp av ungdomar från nordöstra Göteborg.

Ungdomarnas ålder har sträckt sig från 14 till 19 år och gruppen har under våren fått utbilda sig om rasism, minoritetsstress och civillurage. De fick lära sig om antisemitism, afrofobi, antiasiatisk rasism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer (se förklaring av begreppen i stycke 5.3). Referensgruppen har även medverkat i att ta fram frågorna till den enkät som ligger till grund för den här rapporten. De gick därefter ut till olika unga mötesplatser i Nordost för att samla in svar till enkäten från hundratals ungdomar.

Enkäten som ligger till grund för vår rapport var publicerad på nätet och kunde besvaras digitalt under perioden 9–29 maj 2022. Den innefattade frågor om upplevd rasism samt frågor om medvetenhet kring vart man kan vända sig vid eventuella rasistiska incidenter.

Göteborgs Stads plan mot rasism har som ett av målen att högstadies- och gymnasieelever ska få direkta insatser som exempelvis utbildning i civillurage och andra former av förebyggande utbildning. Detta för att kunna öka kunskapen och få verktyg för att bemöta rasism i ett tidigt skede. I projektets pilotfas använde vi oss av den unga referensgruppen för att utbilda dem om hur rasism ter sig i olika situationer. Detta bidrog till att ungdomarna även fått mer kunskap om den subtila rasismen och kan därmed sätta ord på sina känslor.

Vi har tillsammans påbörjat arbetet med att ta fram en metod för att kunna bidra till just dessa insatser.

Normalisering av rasism är också något som bör uppmärksammas. Ungdomarna i vår referensgrupp vittnar om att många av dem först trodde att de aldrig blivit utsatta för rasism, då de antog att det enbart var upplevelser av hatbrott som vi frågade efter. Men när bilden av rasismen blev mer nyanserad insåg de att de stött på rasism dagligen. Den subtila rasismen är något som ungdomarna tidigare haft svårt att sätta ord på.

3.2 Segregation och områdesbeskrivning

Det som skiljer nordöstra Göteborg från andra stadsdelar är att området ligger en bra bit bort från Göteborgs innerstad. Det finns en tydlig segregation som blir som mest påtaglig när ungdomarna tar spårvagnen från miljonprogrammets områden till centralstationen. Avståndet mellan spårvagnshållplatsen Hjällbo och Gamlestads Torg är ovanligt långt i jämförelse med andra spårvagnshållplatser i staden. När de tittar ut genom spårvagnsfönstret ser de inte bostäder utan industrier, skog och ängar.

Nordöstra Göteborg har fina och glesa naturområden men i miljonprogrammets lägenhetsområden är det mycket tätbefolkat. De flesta som bor i nordöstra Göteborg är inte majoritetssvenskar. Andelen utrikesfödda eller med utrikesfödda föräldrar är 76%, i jämförelse med Askim där motsvarande siffra är 22% (Göteborgs Stad, 2022). Enkätundersökningens resultat speglar ungdomarna som bor i området. Alla ungdomar vi mötte på de olika unga mötesplatserna fick möjligheten att medverka i enkätundersökningen, även majoritetssvenskar, även om de var få.

4 Syfte

Syftet med rapporten är att i enlighet med målen i *Göteborgs plan för stärkta insatser mot rasism 2020–2023* utreda och kartlägga den rasism som ungdomar i åldern 12–25 år som är folkbokförda inom nordöstra Göteborg upplever.

Projektet Motståndskraft mot rasism vill bidra med empiriska underlag kring rasism men även till kunskapsöversikten för stadsområdet Nordost. Rapportens resultat kommer vara mycket användbart i hur vi går vidare med projektet och vilken metod vi väljer att skapa. Resultatet kan visa oss vad ungdomarna som utsätts för rasism behöver för att motverka rasism i sina liv.

5 Centrala begrepp

Vi har valt att använda oss av definitionen av rasism från Stadsledningskontorets verksamhetsbok *Från ord till handling* (2020) eftersom den speglar vår undersöknings kategorisering. Med hjälp av teoretiska kunskaper i samband med ungdomars subjektiva erfarenheter kan vi skapa en sammansatt bild av läget i nordöstra Göteborg.

Vi menar att diskriminering, utifrån etnicitet och rasism, har sin grund i den rasistiska diskursen, vilket är en samling av stereotypiska föreställningar om människors biologiska karaktärsdrag och makthierarkier som samspelar. Den rasistiska diskursen skapar och upprätthåller dessa föreställningar (Diskrimineringsombudsmannen, 2007). Stereotyperna kring hudfärg är kopplade till föreställningar om att en individs kulturella och nationella tillhörighet påverkar hans karaktärsdrag och egenskaper, till exempel intelligens. (Barnombudsmannen, 2020).

Ungdomarnas upplevelser visar på strukturella problem och på en normalisering av stereotyper som kränker personer med utomeuropeisk bakgrund. Vår uppgift är att synliggöra ungdomarnas och de unga vuxnas erfarenheter av diskriminering och rasism, samt stötta dem i vart man ska vända sig om man behöver anmäla rasistiska brott eller diskriminering.

5.1 Ras

Ras som begrepp har haft många olika betydelser och har historiskt sett fungerat som en gruppering baserad på människors olika hudfärg. Ras har använts för att särskilja vita och icke-vita med avsikten att berättiga bland annat slavhandeln under kolonialismen samt imperialismen. Denna hierarkiska indelning värderade även vilka raser som var överlägsna och underlägsna, detta innebar bland annat att vita framstod som överlägsna på alla sätt och vis.

I dagsläget används termen ras som en social konstruktion. LSU, Sveriges ungdomsorganisationer, berättar att alla människor tillhör idag samma ras, rent biologiskt, men trots detta grupperar man människor i kategorier där den icke-vita personen aktivt missgynnas (LSU, 2020).

5.2 Hudfärg och vithet

Vithet är ett begrepp som kartlägger politiska, ekonomiska och sociala problem. Därmed menar man på att vithet i sig inte handlar om hudfärg utan om makt. Den koloniala historien har bidragit till att vithet ger en maktposition i dagens samhälle. Detta innebär dock inte att en enskild vit person har mer makt än en icke-vit person, utan att den vita gruppen har mer makt i samhället eftersom normen utgår ifrån majoriteten. Vithet behöver alltså inte nödvändigtvis betyda hudfärg utan refererar istället till maktstrukturer i samhället. Flera andra etniciteter med ljus hudfärg, som exempelvis samer och romer, kan utsättas för diskriminering och rasism (LSU, 2020).

Att ha en annan hudfärg än ljusbeige medför konsekvenser i samhället. En persons hudfärg påverkar hur de bemöts i samhället. Enligt en studie av Länsstyrelsen Stockholm stöter afrosvenskar på mer diskriminering på arbetsmarknaden än andra grupper. Hudfärg är därmed relevant när man pratar om rasism (Länsstyrelsen 2018).

5.3 Rasism

“Rasism är uppfattningar om att människor på grund av föreställningar om ras, nationellt, kulturellt eller etniskt ursprung, religion, hudfärg eller annat liknande förhållande är väsensskilda från varandra och att de därmed kan eller bör behandlas på olika sätt. Rasism kan ta sig uttryck i att såväl individer som grupper uppfattas som främmande eller oönskade i ett samhälle.”

Stadsledningskontorets definition av rasism, ur verksamhetsboken *Från ord till handling*, s. 7 (Göteborgs Stad 2020).

Rasism skapar och upprätthåller ojämlikhet mellan människor. Det sker genom diskurser och ideologier, genom institutionell och vardaglig praxis och genom olika former av våld.

Rasism kan vara öppen och direkt, som när det gäller hatbrott och diskriminering, men rasism kan även vara subtil och omedveten. I de subtila fallen skapas situationer som inte faller under diskrimineringslagen men som ändå medför konsekvenser när det gäller status, privilegier, rättigheter och möjligheter.

Olika typer av rasism

Med *afrofobi* menas rasism mot svarta människor som har sitt ursprung i Afrika söder om Sahara. *Islamofobi* betyder rasism mot muslimer eller förmodade muslimer. Personer med bakgrund i Mellanöstern och Nordafrika kan antas vara muslimer och råkar därför ut för islamofobi på grund av sitt etniska ursprung. Rasism mot judar, *antisemitism*, kan ske på basis av både religiös, etnisk och/eller kulturell tillhörighet. *Antiziganism* står för rasism mot romer och uppmärksammas allt mer. Den samiska gruppen har varit diskriminerade på grund av sin etnicitet under en längre tid, genom exempelvis rasbiologiska föreställningar och okunskap kring samisk kultur. (Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020–2023, från ord till handling, 2019). Antiasiatisk rasism, *sinofobi*, är ett uttryck för rasism riktad mot öst- och sydöstasiatiska personer.

5.4 Etnicitet

Patrick Konde definierar *etnicitet* som en kulturell identitet men även som en social konstruktion. Det kan även innefatta språk, historia och traditioner. Oftast definieras etnicitet utifrån var en människa är född. Etnicitet agerar olika i andra länder, det vill säga att flera länder har olika definitioner på vad etnicitet innebär. Författaren menar att eftersom flera länder har sina egna sätt att kategorisera människor bekräftas att etnicitet är en social konstruktion (Konde, 2020).

5.5 Diskriminering

Diskriminering innebär att någon missgynnas eller kränks på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Konde skriver hur diskriminering framträder i både tanke och handling. Den kan verka som både medveten och omedveten. Han fortsätter med att förklara diskriminering i termer av negativ särbehandling av människor som har en annan social identitet än du själv (Konde, 2020).

6 Resultat

I denna del kommer vår empiriska enkät att redovisas för att senare analyseras samt diskuteras.

Enkäten besvarades av 479 ungdomar, men rapporten baserades enbart på de 430 ungdomarna som var bosatta i nordöstra Göteborg. Åldersfördelningen bland de som svarat var inte jämn, de flesta var mellan 14 och 19 år gamla vilket är vår huvudsakliga målgrupp. Ungdomarna som vistas på mötesplatser är oftast ungdomar som bor i området.

Ungdomarna fick läsa definitionerna av de olika begreppen innan de besvarade frågorna i enkäten. Definitionen av rasism var följande:

“Rasism är ett mönster baserat på diskriminering av vissa människor i kombination med makt, detta mönster sorterar människor och ger dom olika förutsättningar.”

Utsatt för rasism

På en av de första frågorna i enkäten *”Har du någon gång blivit utsatt för rasism?”* svarade **65%** (278 av 430) *Ja*. I nästa fråga ska ungdomarna besvara vem som har utsatt dem, **43%** (155 av 364) svarade då *okända*, det vill säga främlingar, **37%** (133 av 364) svarade *personal* (skola, butik, arbetsplats och så vidare).

I frågan om i vilket sammanhang ungdomarna har blivit utsatta är *skolan* överrepresenterad, **50%** (183 av 364) av ungdomarna svarat att de blivit utsatta i för rasism i skolan.

Diagram 1 Vem har utsatt dig för rasism?

Frågan besvarades av 364 personer, det gick att välja flera svarsalternativ.

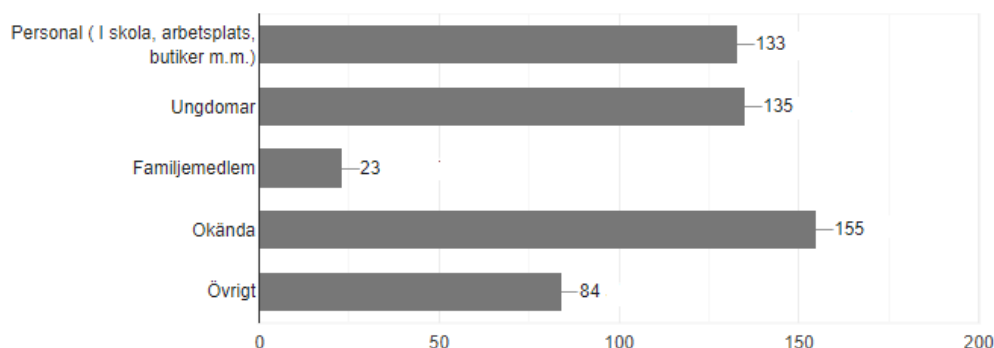
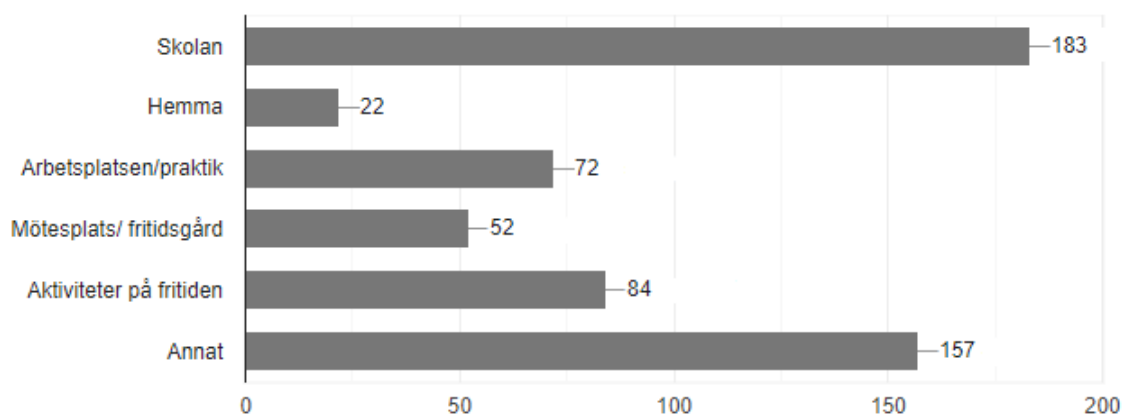

Diagram 2 I vilket sammanhang har du blivit utsatt för rasism?

Frågan besvarades av 364 personer, det gick att välja flera svarsalternativ.

Trosinriktning

Under kategorin "trosinriktning" ställde vi frågan "Har du blivit kränkt på grund av din religion?". Där svarade **63%** (270 av 430) **ja**. I frågan om vilken religion ungdomarna tillhör i stadsområdet Nordost svarade **79%** (338 av 340) islam och **12%** (52 av 430) kristendom.

Diskriminering och anmälan

Definitionen av etnicitet och diskriminering som ungdomarna fick läsa innan de besvarade frågorna var följande:

Etnicitet är ditt kulturarv, ditt språk, dina traditioner och historia. Det är inte din nationalitet eller din hudfärg.

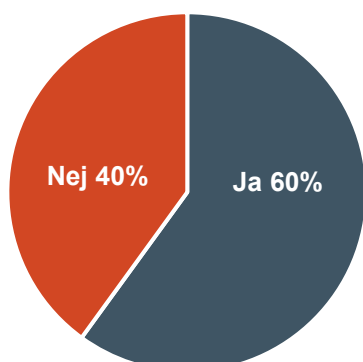
Diskriminering är att man blir kränkt, missgynnad eller orättvist behandlad på grund av ens kön, hudfärg, religion, etnicitet, sexualitet, funktionalitet, könsöverskridande identitet och ålder. (Definition från enkäten.)

Under kategorin etnicitet ställdes frågan "Har du blivit kränkt på grund av din etnicitet?", **55%** (235 av 430) svarade **ja**. Även frågan "Har du blivit kränkt på grund av din hudfärg?" besvarade **48%** (206 av 430) **ja**.

Ungdomarna fick svara på frågan om de vet vart de kan vända sig för att få hjälp om de eller någon de känner utsätts för rasism eller diskriminering, **60%** (259 av 430) svarade **ja**. Men på frågan om de hört talas om Antidiskrimineringsbyrån, svarade **73%** (313 av 430) **nej**.

Samma fråga ställdes om Diskrimineringsombudsmannen och **61%** (264 av 430) svarade då **nej**.

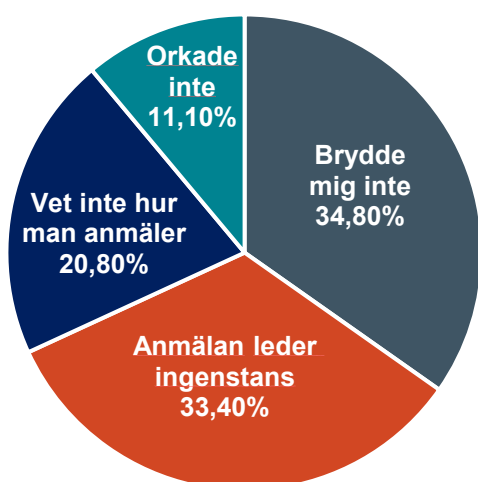
Diagram 3 Vet du vart du kan vända dig om du blir utsatt för rasism eller diskriminering?

Anmälan

46% (199 av 430) av ungdomarna som blivit utsatta för rasism vänder sig till sin familj när det händer och **30%** (127 av 430) vänder sig till vänner. **69%** (298 av 430) tror att diskriminering är olagligt i Sverige men när frågan om de har anmält händelsen när de har blivit utsatta för rasism svarade **72%** (308 av 430) **nej**.

Diagram 4 Varför anmälde du inte?

I frågan om varför ungdomarna inte anmälde händelsen svarade **32%** (98 av 308) att de inte brydde sig, **31%** (94 av 308) svarade att en anmälan inte kommer att leda någonstans, **19%** (58 av 308) svarade att de inte orkade och **10%** (29 av 308) svarade att de ej vet hur man genomför en anmälan.

7 Analys

I denna del av rapporten lyfter vi fram vissa aspekter från resultatdelen vi anser är viktiga. Vi drar även paralleller till befintlig forskning med avsikt att sätta resultatet i ett sammanhang.

Enkätens resultat tyder på att de unga är medvetna om att den rasism de utsätts för är olaglig, men det råder bristande kunskap om hur man får stöd. I svaren finns även ett tydligt samband mellan att de unga inte orkar anmäla och att kunskapen om var och hur man anmäler är låg. Majoriteten av dem känner inte till Diskrimineringsombudsmannen eller Antidiskrimineringsbyrån.

72% av de som svarade på enkäten har inte anmält händelsen när de har blivit utsatta för rasism. Anledningen var i många fall att ungdomarna inte brydde sig om att anmäla eller ansåg att en anmälan inte leder någonstans. Dessa svar är sammankopplade, att bortse från att anmäla och inte anmäla för att det ej leder någonstans, tyder på ett starkt misstroende för byråkratiska system och verksamheter.

74% av ungdomarna som har svarat på enkäten har föräldrar som är födda utanför Europa. Olofsson (2021) skriver att i områden som ser ökade socioekonomiska utmaningar finns en högre andel utlandsfödda och där är tilliten till samhällsinstitutioner generellt lägre än i andra områden. Det beror delvis på att många i utsatta områden har en upplevelse av att inte kunna delta i samhället fullt ut. Den låga tilliten går också att koppla an till att samhället misslyckats med att leverera sin del av kontraktet, det vill säga det samhället i vanliga fall ansvarar för.

En annan rapport, skriven av Stockholms universitet & Civil rights defenders (2017), redovisas att det finns problem med att olika etniciteter upplever att de blir stoppade av polisen på grund av deras icke-vita utseende. Detta kan även vara en indikator på varför unga inte anmäler när de blir utsatta för rasism, då de har bristande förtroende för ordningsmakten.

8 Slutdiskussion

Slutdiskussionen består av kommentarer kring vissa resultat och de utmaningar som framträder, men även vad det finns för lösningar på dessa problem, speciellt lösningar som projektet eventuellt kan bidra med.

Detta projekt rör ungdomar, därav görs kartläggningen av åldrarna 12–25 år. Enkäten visade att en stor del av dessa ungdomar upplever att de blivit utsatta för rasism på skolan, siffran ligger på 50,3%. Detta beror troligtvis på att de spenderar en stor del av sin tid i skolan och risken ökar då jämfört med ställen där de vistas kortare tider.

Trots att enkätundersökningen besvarades av 479 ungdomar som vid tillfället befann sig antingen på Angeredsgymnasiet eller på någon av de kommunala mötesplatserna (10 av 12 mötesplatser besöktes under undersökningen) så

baserades rapporten enbart på 430 enkäter med motiveringen att de resterande 49 besvarades av ungdomar som inte var bosatta i nordöstra Göteborg. Trots att svaren inte kan ses som strikt representativa för alla ungdomar i nordöstra Göteborg, visar de tydliga indikationer på att rasism är ett problem för ungdomarna. Dessutom har ungdomarna som besvarat enkäten också bristande kunskaper om vart de ska vända sig samt bristande tillit till polisen och till andra samhällsinstitutioner.

Enkätundersökningen visar att **72%** av de ungdomar som utsatts för rasism inte anmält händelsen. Detta tyder på att ungdomarna inte känner tilltro till systemets förmåga att hjälpa dem i deras utsatthet. De flesta vet inte vart de ska vända sig för att få hjälp med en anmälan. För att detta ska upphöra behöver ungdomar få information om vilka verksamheter de kan vända sig till för att få kunskap om hur lagen och anmälningsförfaranden. Ungdomarna behöver även tillgänglig information om rasism och stöd när de blivit utsatta samt kunskap om hur man praktiskt sätt agerar när man blir utsatt.

Att det är få judiska ungdomar som besvarat enkäten kan bero på att det är få judar som är bosatta i nordöstra Göteborg. Det innebär dock inte att antisemitismen inte är ett stort problem i området. Motståndskraft mot rasism har därför utbildat ungdomarna i vår referensgrupp om antisemitism, genom att lära ut om antisemitismens olika uttryck.

Normalisering av rasism

Intervjuarna upptäckte att flera ungdomar som var färdiga med att besvara enkäten hade uttryckt att de ej upplevt rasism. Det var först när de fick olika exempel på subtila rasistiska händelser som ungdomarna insåg att rasism inte enbart yttras i våldsbrott. Vi tror därför att det finns ett mörkertal och att andelen negativa erfarenheter hade varit högre om definitionen av rasism hade varit mer nyanserad redan innan enkäten besvarades.

Den subtila rasismen, även kallad vardagsrasism, förklarar hur rasismen kan se ut i vardagliga sammanhang (Konde, 2020). Det kan innefatta kommentarer som *"Är det din pappa som tvingar dig och bära slöja?"* eller *"Jag har hört att ni judar är snåla"*. Denna rasism förekommer oftast i form av kommentarer grundade i fördomar. Ungdomarna vi mötte berättade att de även känner sig misstänkliggjorda av polis och väktare och de menar att misstankarna som riktas mot dem har rasistiska förtecken. De berättar också att de blir kallade för N-ordet eller andra rasistiskt nedsättande ord. Dessa typer av uttryck är så pass normaliserade att många av ungdomarna inte uppfattar att det som hänt är en form av rasism. Detta innebär en att det finns en stor kunskapslucka kring rasism och hur det praktiskt kan te sig och att det finns ett behov av utbildning och kunskap kring rasism.

I mötet med ungdomarna på mötesplatserna ser vi en hög grad av normalisering av rasism och tillitsbrist till samhällsinstitutioner, vilket också enkätundersökningen bekräftar. Många av ungdomarna berättar att de känner att samhällsklimatet blivit värre och att de utsätts mer och mer för rasism. När ungdomarna som besvarat enkäten utsätts för rasism vänder de sig till familj

och vänner vilket kan bero på att de inte känner till eller har tillit till verksamheterna som finns för ändamålet. Vi ser att kunskap om rasism behövs då ungdomar inte verkar kunna identifiera rasismen de utsätts för.

Insatser med samverkande krafter mot rasism

För att bekämpa de problem som vår enkätundersökning synliggjort krävs aktiva insatser. Metoden vi jobbar med att ta fram ska rusta, stötta och ge ungdomarna redskap i att agera mot rasism. Göteborgs plan mot rasism har som mål att stärka lärare och elever att agera mot rasism. Här kan vårt kommunala projekt öka tilliten för de byråkratiska system som finns i området. En metod behövs därför för att fylla tomrummet för vart ungdomar kan vända sig för att få utbildning och utöka sin kunskap om rasism, samt hur de kan agera när de utsätts.

Motståndskraft mot rasism föreslår att det upprättas en metod där ungdomar bland annat:

- Får utbildning om vad rasism är och vilka effekter det får på ett samhälle.
- Får utbildning i att agera vid rasistiska händelser (civilkurage/aktiv åskådare).
- Använder stadens mötesplatser för att utbilda andra ungdomar om rasism.
- Genom samverkan, får information om anmälningsförfarande vid diskriminering.
- Lär sig om psykisk ohälsa kopplad till rasism (minoritetsstress).

Innehållet och metoden har utformats av vår referensgrupp tillsammans med unga ledare. Samtliga punkter (vår metod) skulle ungdomar kunna få ta del av under ferieperioder, under helger i någon form av en minikurs, på kvällar efter skolan, eller t.o.m. på läger, beroende på ungdomarnas tillgänglighet. Vi ser även ett värde av att de ungdomar som tar del av metoden även själva får möjligheten att hålla i en genomgång eller workshop inför andra ungdomar som ett examinerande moment. Här uppfyller vi en av målen som vi har i Unga mötesplatser nordost "Unga leder unga" i fritidsplanen.

Vår referensgrupp som består av ungdomar från Nordost betonar även behovet av en sorts mottagning/resurscenter dit ungdomar kan komma för att få stöttning. Det skulle även vara enklare för skolor att samverka med en verksamhet inom offentlig regi för att öka kunskapen om rasism. Skolan skulle då kunna hänvisa elever till en antirasistisk mottagning om de behöver stöd och hjälp när de blir utsatta och vi som möter ungdomar på deras fria tid komplettera det antirasistiska arbetet som skolan redan gör. En liknande samverkan finns mellan skola och Ungdomsmottagningen. Tyvärr kan inte Ungdomsmottagningen axla ansvaret med att utbilda, stötta och ge juridisk rådgivning om rasism då de har en annan kompetens.

Ungdomarna i vår referensgrupp föreslår en fysisk plats dit de kan gå för att få den hjälp de söker. Utifrån ungdomarnas egna reflektioner och vårt uppdrag ser vi fördelarna med att en kommunal verksamhet inrättas, dit ungdomar som

utsätts för rasism kan vända sig för att få stöd, utbildning och rådgivning av alla former. En plats där polis och mottagning samverkar för att få fler ungdomar att anmäla när de utsätts för rasism så att mörkertalet minskar. En samverkan med Polisen bidrar också till att öka tilliten till ordningsmakten.

Ett medborgarkontor hade varit en bra plats för en sådant mottagning/resurscenter. Med avstamp i vår referensgrupps förslag skulle ett framtida steg för *Motståndskraft mot rasism* kunna vara att metoden eventuellt mynnar ut i en mottagning/resurscenter.

9 Källhänvisning

Barnombudsmannen, (2020). *Om barn och ungas utsatthet för rasism*.

https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument/publikationer/om-barns-och-ungas-utsatthet-for-rasism_2021.pdf

Civil rights defenders & Stockholms universitet. (2017). *Slumpvis utvald - ras/etnisk profilering i Sverige*.

https://www.criminology.su.se/polopoly_fs/1.361560.1513162298!/menu/standard/file/CRD-5600-Rapport_Slumpvis-utvald_final.pdf

Diskrimineringsombudsmannen. (2007). *Att färgas av Sverige: Upplevelser av diskriminering och rasism bland ungdomar med afrikansk bakgrund i Sverige*.

<https://www.do.se/download/18.277ff225178022473141e24/1618941269901/rapport->

Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020–2023, från ord till handling. (2019). Göteborgs Stad.

[https://www5.goteborg.se/prod/Stadsledningskontoret/LIS/Verksamhetshandbok/Forfattn.nsf/00AF1E50772BE843C125852200475F40/\\$File/C12574360024D6C7WEBVC2A23S.pdf?OpenElement](https://www5.goteborg.se/prod/Stadsledningskontoret/LIS/Verksamhetshandbok/Forfattn.nsf/00AF1E50772BE843C125852200475F40/$File/C12574360024D6C7WEBVC2A23S.pdf?OpenElement)

Göteborgs stad. (2022). *Göteborgsbladet 2022 - områdesfakta* [Faktablad].

https://goteborg.se/wps/wcm/connect/7bce3071-b34d-4c7c-b272-4b397c4490a6/131+SDN+Angered+2020.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=ROOTWORKSPACE-7bce3071-b34d-4c7c-b272-4b397c4490a6-ncaf1s

Konde, P. (2020). *Antirasistisk handbok*. Bokförlaget Max Ström

Länsstyrelsen Stockholm. (2018). *Antisvart rasism och diskriminering på arbetsmarknaden*.

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.4e0415ee166afb5932417f0d/1542191137748/Rapport%202018-21%20Antisvart%20rasism%20och%20diskriminering.pdf>

Nechma, M. (Red.). (2020). *Vit icke vit*. Studiematerial om antirasistiskt arbete i ungdomsrörelsen, LSU. vitickevit.lsu.se/fordjupning

Olofsson, C. (2021). *Externa perspektiv: intervju - "När det gäller tillit finns inget enhetligt Sverige"*. Delegationen mot segregation. (2020–4.1.1-351/84), 1-4.

https://delmos.se/wp-content/uploads/2021/03/Intervju_Tragardh_2021_WCAG.pdf

Rädda barnen. (2021). *Vuxna – Vad gör dom? Barns röster om rasism i skolan*.

<https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/arbetar-med-barn/ungas-roster-mot-diskriminering/vuxna--vad-gor-dom-barns-roster-om-rasism-i-skolan/>

Bilaga 1 - Enkäten

[Motståndskraft enkät undersökning VT 2022 - Google Formulär](#)

Motståndskraft mot rasism enkätundersökning VT 2022

Vi vill undersöka ungdomarna i nordöstra Göteborgs upplevelser av rasism. Vi vänder oss till ungdomar som är boende inom socialförvaltning nordosts områden vilket innebär att du har ett postnummer som börjar på 415 eller 424. Enkäten tar ca 3 minuter att besvara. Du som besvarar denna enkät är anonym.

Motståndskraft mot rasism är ett kommunalt projekt som är unikt av sitt slag. Det är ett antirasistiskt projekt som riktar sig till ungdomar i nordöstra Göteborg. Målet är att öka ungas kunskap och handlingskraft i syfte att skapa motståndskraft mot rasism.

Projektet är en del av Unga påverkar, en verksamhet där man arbetar med att öka barn och ungas inflytande, delaktighet och möjlighet att påverka i samhället.

Bakgrund

Kön*

Man
Kvinna
Annat

I vilket område bor du?*

Angered
Olofstorp
Bergum
Gårdsten
Hammarkullen
Lövgärdet
Hjällbo
Rannebergen
Gamlestaden
Utby
Kviberg
Bergsjön
Övrigt:

Hur gammal är du?*

Välj

Är du född i Sverige*

Ja
Nej

Är någon eller båda av dina föräldrar födda i ett land utanför Europa?*

Ja
Nej

Vad är rasism?

Rasism är ett mönster baserat på diskriminering av vissa människor i kombination med makt, detta mönster sorterar människor och ger dem olika förutsättningar.

Har du någon gång blivit utsatt för rasism?*

Ja
Nej

Har du blivit kränkt på grund av din hudfärg?*

Ja
Nej

Trosinriktning

Har du blivit kränkt på grund av din religion?*

Ja
Nej

Vilken religion tillhör du?*

Kristendom
Islam
Judendom
Hinduism
Buddhism
Vill ej svara
Annat

Diskriminering och anmälan

Vad är etnicitet?

Etnicitet är ens kulturarv, ditt språk, dina traditioner och historia. Det är inte din nationalitet eller din hudfärg.

Har du blivit kränkt på grund av din etnicitet?*

Ja
Nej

Vad är diskriminering?

Diskriminering är att man blir kränkt, missgynnad eller orättvist behandlad på grund av ens kön, hudfärg, religion, etnicitet, sexualitet, funktionalitet, könsöverskridande identitet och ålder.

Vet du vart du kan vända dig för att få hjälp om du eller någon du känner utsätts för rasism eller diskriminering?*

Ja
Nej

Vart har du vänt dig när du blev utsatt för rasism*

Familj

Skolpersonal

Polis

Vänner

Andra vuxna som arbetar med ungdomar

Övrigt:

Om du har blivit utsatt för rasism, anmälde du händelsen då?*

Ja

Nej

Anmälan

Varför anmälde du inte?*

Orkade inte

Brydde mig inte

Anmälan leder ändå ingenstans

Vet inte hur man anmäler

Övrigt:

Diskriminering

Diskriminering är att man blir kränkt, missgynnad eller orättvist behandlad på grund av ens kön, hudfärg, religion, etnicitet, sexualitet, funktionalitet, könsöverskridande identitet och ålder.

Tror du att diskriminering är olagligt i Sverige*

Ja

Nej

Har du hört talas om Antidiskrimineringsbyrån?*

Ja

Nej

Har du hört talas om till Diskrimineringsombudsmannen (DO)?*

Ja

Nej

*Innebär att frågan är obligatorisk.

Socialförvaltningen Nordost

Telefon: 031-365 00 00 (kontaktcenter)

E-post: socialnordost@socialnordost.goteborg.se

